

1663 3

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. Historisch overzicht

In de jaren voorafgaande aan de Tweede Wereldoorlog won de overtuiging veld, dat de alom noodzakelijk geachte uitbreiding van de wereldhandel slechts kon worden bereikt door de opruiming van vele der bestaande handelsbelemmeringen en door maatregelen tot opvoering van de productie in landbouw en industrie, waarvan tevens verruiming van werkgelegenheid en stijging van de levensstandaard mocht worden verwacht. De noodzaak op dit terrein handelend op te treden werd later erkend in het „Atlantic Charter” van 14 Augustus 1941 en in het „Mutual Aid Agreement”, dat tussen het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten van Amerika op 23 Februari 1942 werd gesloten.

In deze gedachtengang bood de Regering der Verenigde Staten van Amerika in December 1945 aan de Regeringen van een aantal landen een document ter overweging aan, getiteld „Proposals for Expansion of World Trade and Employment”, waarin de oprichting ener Internationale Handelsorganisatie werd bepleit onder bijvoeging van een ontwerp Handvest voor een dergelijke organisatie. Verschillende Regeringen — waaronder de Nederlandse — gaven van een principiële instemming met dit initiatief blijk.

Het vraagstuk kwam ter sprake in de eerste vergadering van de Economische en Sociale Raad der Verenigde Naties. Op 18 Februari 1946 besloot deze Raad een internationale conferentie over handel en werkgelegenheid bijeen te roepen met het doel de productie, de uitwisseling en de consumptie van goederen te bevorderen. De Raad overwoog daarbij, dat de reeds genomen maatregelen op het gebied van internationale economische samenwerking (Bretton Woods, *Staatsblad* no. G 278) noodzakelijk dienden te worden aangevuld met nadere maatregelen ter opheffing van handelsbelemmeringen en discriminerende bepalingen, welke de uitbreiding van de multilaterale handel en van de werkgelegenheid in de weg stonden.

De voorbereidende werkzaamheden, zoals het opmaken van een agenda en het ontwerpen van een overeenkomst welke aan de internationale conferentie zou worden voorgelegd, droeg de Raad op aan een Voorbereidende Commissie, waartoe 19 landen werden uitgenodigd. Bij de keuze dezer landen was er naar gestreefd de Commissie een representatief karakter te geven in die zin, dat er zowel agrarische als industriële, hoog- en weinig ontwikkelde, verwoeste landen en landen welke niet van de oorlog geleden hadden, en verder landen uit alle werelddelen zitting in zouden krijgen en dat zij tevens tezamen een zo groot mogelijk gedeelte van het wereldhandelsvolume zouden vertegenwoordigen.

Met uitzondering van de Sovjet-Unie aanvaardden alle landen de uitnodiging, zodat de Voorbereidende Commissie, welke in October 1946 te Londen voor de eerste maal bijeen kwam, als volgt was samengesteld: Australië, België, Brazilië, Canada, Chili, China, Cuba, Frankrijk, India, de Libanon, Luxemburg, Nederland, Nieuw-Zeeland, Noorwegen, Tsjecho-Slowakije, de Unie van Zuid-Afrika, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten van Amerika.

De voornaamste taak waarvoor de Voorbereidende Commissie zich geplaatst zag, was het opstellen, in eerste ontwerp, van een Handvest ener Internationale Handelsorganisatie. De reeds genoemde Amerikaanse schets vormde daarbij het uitgangspunt. Tevens overwoog men zo spoedig mogelijk besprekingen te beginnen over de verlaging van de in een tamelijk groot aantal landen bestaande rechten ten aanzien van de in- en uitvoer, zulks vooruitlopend op de in de definitieve tekst van het Handvest terzake op te nemen bepalingen. Men gaf er n.l. de voorkeur aan, in verband met de tijd, welke de besprekingen over het Handvest zouden vergen, deze tariefonderhandelingen zo mogelijk tot een einde te brengen nog tijdens de behandeling van het ontwerp-Handvest in tweede lezing, welke te Genève zou plaats vinden.

Men besloot met betrekking tot de tariefbesprekingen tot de volgende gedragslijn:

De onderhandelingen over een verlaging van de rechten terzake van in- en uitvoer zouden bilateraal tussen de deelnemende landen worden gevoerd, met dien verstande, dat de landen met elkander zouden onderhandelen over de rechten met name op die producten, waarvan zij over en weer de voornaamste leverancier zijn en waarbij zij dus het meeste belang hebben, zulks teneinde de omvang der onderhandelingen binnen zekere grenzen te houden. De uitkomsten der bilaterale onderhandelingen, t.w. de over en weer verleende tariefconcessies, zouden voorts multilateraal door middel van een meestbegunstigingsclausule aan alle deelnemende landen ten goede moeten komen. Om dit te bereiken, en om te voorkomen, dat de voordelen der verkregen tariefconcessies mogelijk op andere wijze zouden worden teniet gedaan, dienden een aantal bepalingen in de vorm van een tariefovereenkomst te worden opgesteld. Genoemde bepalingen zouden zoveel mogelijk identiek moeten zijn aan de handelspolitieke bepalingen welke deel zouden uitmaken van het toekomstige Handvest ener Internationale Handelsorganisatie.

Door de voorgenomen gedragslijn ontstond echter een moeilijkheid. Aan het ontwerp-Handvest mocht geen definitief karakter worden gegeven door de tekst van een gedeelte van dat ontwerp in de tariefovereenkomst vast te leggen, omdat geen enkel land op de uitkomst der later te houden wereldconferentie ter vaststelling van de definitieve tekst van dit Handvest vooruit wilde lopen. Bovendien was het niet goed mogelijk, reeds vóór het resultaat dier conferentie bekend was, wijzigingen in de bestaande wetgeving, door de bepalingen ener aan het Handvest voorafgaande tariefovereenkomst nodig gemaakt, aan te brengen. Derhalve besloot men tot de volgende oplossing: de bepalingen van de tariefovereenkomst, welke dezelfde materie behandelen als het Handvest, zouden te zijner tijd door die van het Handvest worden vervangen en de nakoming van deze bepalingen zou voorlopig slechts behoeven te geschieden voorzover de bestaande wetten in de verschillende landen zulks toelieten.

Tengevolge van al deze omstandigheden is de Algemene Overeenkomst ontstaan naast het Handvest.

Wanneer dus het Handvest zal zijn aanvaard, is de voornaamste betekenis van de Algemene Overeenkomst nog slechts gelegen in de tariefconcessies die zij behelst. Men heeft derhalve, gezien het grote belang dier concessies, de tariefovereenkomst niet doen wachten op de tot standkoming van het Handvest. De eigenlijke tariefonderhandelingen zijn gehouden te Genève van 10 April tot 30 October 1947. Zij vielen samen met de tweede zitting der Voorbereidende Commissie voor het Handvest en werden gevoerd tussen de landen, welke lid der Commissie waren. Bovendien namen nog deel Birma, Ceylon en Zuid-Rhodesia, voor wier buitenlandse betrekkingen op dat moment het Verenigd Koninkrijk verantwoordelijk was, maar welke niettemin op het gebied van douane autonomie bezaten. Aangezien de Libanon deel uitmaakte van een tolnatie, was zijn partner Syrië eveneens vertegenwoordigd. Vanaf 15 Augustus 1947, de dag waarop Pakistan onafhankelijkheid verwierf, was dit land door een eigen delegatie vertegenwoordigd.

Voor Nederland, België en Luxemburg werden de tariefonderhandelingen uit hoofde van het bestaande gemeenschappelijke tarief van invoerrechten, door een gemeenschappelijke Nederlands-Belgisch-Luxemburgse delegatie gevoerd, doch bij de discussies over de artikelen der Algemene Overeenkomst traden de drie landen zelfstandig, zij het in nauw overleg met elkander, op.

Wijlen dr. G. W. M. Huysmans, toenmalig Minister van Economische Zaken, fungeerde als voorzitter der Nederlandse delegatie; drs. A. B. Speekenbrink, destijds Directeur-Generaal van de Buitenlandse Economische Betrekkingen als plaatsvervangend voorzitter.

Op 30 October 1947 werd bij een door de deelnemende landen ondertekende Slotakte de tekst authentiek verklaard van de Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel, tot welker goedkeuring het onderhavige wetsontwerp strekt en waarvan een vertaling in het Nederlands als bijlage bij deze Memorie is gevoegd.

B. Resultaten der tariefonderhandelingen

De Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel bevat, met haar twintig concessielijsten o.m. de resultaten van meer dan honderd bilaterale onderhandelingen, tot stand gekomen in ruim 1000 vergaderingen. Tussen drieëntwintig landen, welker handel tezamen zeventig procent van de wereldhandel uitmaakt, werden wederkerig duizenden verlagingen van invoerrechten overeengekomen. Bovendien werden duizenden andere rechten op hun bestaande niveau gebonden. Daarnaast werden bestaande preferenties op het stuk van invoerrechten belangrijk verzwakt en kwamen de deelnemende Staten overeen het preferentiële systeem niet uit te breiden.

Goedk. van de op 30 Oct. 1947 te Genève ondertekende Slotakte met bijbeh. Algem. Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel, enz.

Voor wat betreft de door de Beneluxlanden toegestane tariefconcessies overweegt het aantal consolidaties. Van de ruim 900 in lijst II vermelde rechten betekenen omstreeks 160 een verlaging. De overige zijn consolidaties op het bestaande niveau. Aangezien de in het Benelux-tarief opgenomen invoerrechten in het algemeen als zeer matig kunnen worden beschouwd, kan een consolidatie van deze rechten met een tariefconcessie worden gelijkgesteld.

De Braziliaanse tarieven welke genoemd worden in lijst III houden voor driekwart reducties in. Hetzelfde geldt voor de Canadese tarieven in lijst V. Bijzondere aandacht verdient, dat ongeveer de helft van de in lijst XX genoemde Amerikaanse invoerrechten 50 procent lager zijn dan voorheen, terwijl de overige voor het overgrote gedeelte eveneens, zij het kleinere verlagingen betekenen ten opzichte der vroegere rechten. De 900 concessies op het „Benelux“-tarief werden in totaal verleend aan 17 landen met elk waarvan afzonderlijk onderhandeld werd. (Met Cuba en Zuid-Rhodesia werd geen overeenstemming bereikt). Ten aanzien van het Indonesische-, Surinaamse-, Antilliaanse en Congolese tarief van invoerrechten werden eveneens tariefafspraken gemaakt, terwijl daarnaast door Nederland enkele reducties op, resp. consolidaties van monopolierechten op zekere landbouwproducten werden verleend.

In ruil voor de hiervorengenoemde concessies werden 2500 concessies verkregen, waarvan er ruim 1700 reducties waren. Op grond van het beginsel van meestbegunstiging gelden de tariefreducties, die de andere landen elkaar onderling verleend hebben, eveneens voor Nederland. Onder deze zogenaamde indirecte concessies zijn er vele van groot belang.

Ondergetekenden zijn van oordeel, dat de te Genève verkregen tariefconcessies voor Nederland en zijn overzeese gebieden voordelig zijn. Hoewel niet meer dan 20 posten van het „Benelux“-tarief verlaagd werden beneden het peil van het vroegere Nederlandse tarief en op het Indonesische tarief niet meer dan 32 verlagingen werden verleend vnl. op hoge rechten, betekent dit, tezamen met een aantal consolidaties van bestaande invoerrechten, dat de Benelux-landen in het kader van hun gematigd tarief toch hunnerzijds een wezenlijke bijdrage hebben geleverd aan het streven naar verlaging der handelsbelemmeringen. De verplichtingen op het gebied der monopolieheffingen zijn niet onaantvaardbaar, al kon o.m. aan de verplichting om geen monopolie-recht te heffen op vruchtensappen en om de heffing op appels en peren en tarwebloem aan maxima te binden, niet worden ontkomen.

C. De bepalingen der Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel

De overeenkomst is na een preambule op de volgende wijze ingedeeld:

Deel I behandelt het beginsel der meestbegunstiging en de concessie-lijsten.

Deel II bevat de douane-technische voorschriften en de handelspolitieke bepalingen, welke t.z.t. zullen worden opgeschort op de dag waarop het Handvest voor een Internationale Handelsorganisatie (Havana-Handvest) in werking treedt.

Deel III regelt de relaties van de partijen bij de Overeenkomst, de inwerkingtreding, toepassing, opzegging en wijziging der Overeenkomst en de relatie der Overeenkomst tot het Handvest der Internationale Handelsorganisatie.

Daarna volgen de Annexen.

Onderstaand volgt een artikelsgewijze toelichting op de artikelen der Algemene Overeenkomst.

Opgemerkt moge worden, dat in de Algemene Overeenkomst verschil gemaakt wordt tussen de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN (in de zin van een organisatie) en de verdragsluitende partijen (in de zin van partijen, die verplichtingen aangaan).

In *Artikel I* verlenen de verdragsluitende partijen elkaar per product, over en weer, algehele onvoorwaardelijke meestbegunstiging. Preferentiële stelsels echter, welke vóór het sluiten der Overeenkomst van kracht waren tussen de in de bijlagen A t/m F genoemde gebieden, kunnen worden gehandhaafd, met dien verstande, dat de preferentiële marges niet groter mogen zijn dan die, welke bestonden op 10 April 1947, respectievelijk op de in bijlage G vermelde data.

Op de tweede bijeenkomst der VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN, welke in Augustus/September 1948 te Genève werd gehouden¹⁾, is aan dit artikel nog een extra lid toegevoegd, betreffende de preferenties van kracht tussen de landen die eertijds deel uitmaakten van het Ottomaanse Keizerrijk (bijlagen G en N van het Ontwerp

¹⁾ Zie paragraaf F dezer Memorie van Toelichting.

van Wet). Bovendien is de redactie op enkele ondergeschikte punten in overeenstemming gebracht met artikel III, zoals dit is geamendeerd op bovengenoemde bijeenkomst.

Artikel II verklaart de (20) concessielijsten een integrerend deel der Algemene Overeenkomst en licht ze nader toe. Verdere bepalingen van dit artikel dienen om te voorkomen dat de waarde der verleende concessies teniet gedaan of verminderd wordt, doordat een land zijn methodes voor de bepaling der invoerwaarde wijzigt of aan een bestaand invoermonopolie en invoer-belemmerend karakter geeft. Tenslotte wordt de procedure aangegeven welke gevolgd moet worden voor het geval een partij van mening is, dat een aan haar verleende concessie niet volgens de gemaakte afspraken wordt nagekomen. Ook dit artikel is naar aanleiding van de gewijzigde tekst van artikel III op een ondergeschikt punt gewijzigd. De tekst van *artikel III* is op de tweede bijeenkomst der VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN te Genève vervangen door die van het corresponderende artikel 18 van het sindsdien gereedgekomen Handvest voor een Internationale Handelsorganisatie. De nieuwe tekst van artikel III (zie bijlagen F en M van het Ontwerp van Wet) betekent zowel wat vorm als wat inhoud betreft, een aanzienlijke verbetering op de oorspronkelijke tekst. Het artikel vangt aan met een beginselverklaring, waarbij de verdragsluitende partijen erkennen, dat haar binnenlandse belasting- en andere wetgeving, zomede haar bepalingen nopens menging, be- of verwerking of gebruik en andere binnenlandse regelingen niet zodanig mogen worden toegepast, dat binnenlandse gefabriceerde producten een bescherming genieten tegenover ingevoerde producten.

Voorts is vastgesteld, dat behoudens heffingen op invoer geen enkele discriminatie in de internationale handel mag plaats vinden. Te importeren goederen zullen dus slechts belast worden met invoerrechten, doch verder zullen zij op dezelfde wijze behandeld worden als producten van binnenlands fabricaat. Indien er op grond van vigerende wetten of bepalingen nog discriminatie bestaat, dan dient deze terstond te verdwijnen behoudens de voorschriften bedoeld in lid 3. De overige leden van dit artikel kunnen worden beschouwd als uitwerking en een verduidelijking van de oorspronkelijke tekst.

Artikel IV laat, in afwijking van het voorgaande artikel, de mogelijkheid open om, onder bepaalde genoemde voorwaarden een gedeelte van de totale projectie-tijd per jaar te reserveren voor de vertoning van films van nationale oorsprong. Hierna volgen de zgn. douane-technische artikelen V t/m X, betreffende vrijheid van doorvoer; anti-dumping en compenserende rechten; de waardebepaling voor douane-doelinden; formaliteiten in verband met in- en uitvoer; aanduiding van oorsprong en de publicatie en administratie van voorschriften op handelsgebied.

In *artikel V* wordt het beginsel van vrije doorvoer gesteld en nader uitgewerkt.

Artikel VI beperkt het heffen van antidumping- en compenserende rechten tot de gevallen, waarin aanmerkelijke schade wordt of dreigt te worden toegebracht aan binnenlandse industrieën. De tekst van dit artikel is op de tweede bijeenkomst der VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN te Genève in overeenstemming gebracht met die van het corresponderende artikel 34 van het Handvest voor een Internationale Handelsorganisatie (zie bijlagen F en M van het Ontwerp van Wet). Thans houdt dit artikel een uitdrukkelijke veroordeling van dumping in. Tegen dumping en subsidiëring mag slechts met anti-dumping en compenserende maatregelen worden opgetreden.

Artikel IX noemt o.m. de douane-technische eisen, die aan aanduidingen van oorsprong kunnen worden gesteld. De verdragsluitende partijen zullen samenwerken teneinde het misleidende gebruik van geografische benamingen in handelsmerken te voorkomen.

Artikel X verplicht de verdragsluitende partijen tot publicatie van voorschriften op handelsgebied en tot het instellen of handhaven van onafhankelijke instanties belast met de rechtspraak in douane-zaken.

In aansluiting aan deze douane-technische artikelen volgen de artikelen betreffende de handelspolitiek.

Artikel XI bepaalt, dat in het algemeen de in- en uitvoer niet anders mag worden belemmerd of beperkt dan door middel van invoerrechten en -belastingen. Evenwel kunnen tijdelijk kwantitatieve beperkingen van de in- of uitvoer worden toegestaan teneinde een nijpend tekort aan levensmiddelen of andere essentiële goederen te voorkomen of op te heffen, kwaliteitscontrole uit te oefenen en bepaalde maatregelen toe te passen, welke in het kader ener algemene landbouwpolitiek nodig zijn.

Artikel XII veroorlooft bovendien kwantitatieve invoerbeperkingen ter bescherming van de betalingsbalans onder bepaalde in dit artikel

uitgewerkte voorwaarden. Wanneer bij voortduring dergelijke invoerbepalingen ingevolge dit artikel worden toegepast en er dus een algehele verstoring van het evenwicht in de betalingsbalans blijkt te bestaan, zullen de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN gezamenlijk zich over verdere maatregelen beraden.

Artikel XIII, welk artikel op de tweede bijeenkomst der VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN een wijziging van ondergeschikt belang heeft ondergaan, verbiedt, in aansluiting op de twee voorgaande artikelen, discriminatoire toepassing van invoerbepalingen.

Voorts worden een aantal gedetailleerde voorschriften gegeven betreffende de vaststelling van quota en het verlenen van vergunningen, teneinde te verzekeren dat landen, die zulks verzoeken, volledige en betrouwbare inlichtingen kunnen verkrijgen omtrent de toepassing dier voorschriften.

Artikel XIV bevat een aantal uitzonderingen op de regel van non-discriminatie. Een verdragsluitende partij mag ter bescherming van de betalingsbalans onder een aantal nauwkeurig omschreven voorwaarden quantitative beperkingen op discriminatoire wijze toepassen, teneinde daardoor additionele importen te verkrijgen boven hetgeen zij zou kunnen invoeren onder strikte toepassing van het beginsel van non-discriminatie. Hierbij geldt echter onder meer de voorwaarde, dat de prijzen van de op deze wijze ingevoerde goederen niet aanmerkelijk hoger mogen zijn dan die geldende bij normale aankoop in andere landen. Bij deze regeling is gedacht aan het geval, waarin een verdragsluitende partij door besteding van haar niet-inwisselbare vreemde valuta extra invoer kan verkrijgen. Op de eerste bijeenkomst der VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN in Maart 1948 te Havana ¹⁾, werd de tekst van dit artikel in overeenstemming gebracht met die van het Handvest voor een Internationale Handelsorganisatie.

Deze nieuwe tekst van Artikel XIV (zie bijlagen D en K van het Ontwerp van Wet) geeft de verdragsluitende partijen ruimere bevoegdheden tot het toepassen van quantitative invoerbepalingen.

Ten aanzien van deze bevoegdheden is afgezien van het stellen van bepaalde voorwaarden, en is, als uitzondering op de regel van non-discriminatoire toepassing, een parallel getrokken met de bevoegdheden, welke leden van het Internationale Monetair Fonds bezitten om gedurende de na-oorlogse overgangperiode restricties toe te passen.

Aangezien het verband tussen de hier aan de orde zijnde bevoegdheden en de bepalingen over non-discriminatie, waar zij een uitzondering op zijn, in de statuten van het Internationale Monetair Fonds anders is geregeld en in elk geval anders geïnterpreteerd zou kunnen worden, ook al omdat de interpretatie van de statuten van het Fonds in andere handen ligt dan de interpretatie van de bepalingen der Algemene Overeenkomst, is hiermede rekening gehouden in de verdere tekst van artikel XIV der Algemene Overeenkomst. Dit blijkt uit artikel XIV, eerste lid onder (c), waar uitdrukkelijk wordt goedgevonden, dat quantitative restricties, welke op 1 Maart 1948 in strijd met het genoemde artikel van het Internationale Monetair Fonds zouden bestaan, voorshands van kracht blijven; bovendien behoeft men bedoelde beperkingen niet onmiddellijk te motiveren.

De nieuwe tekst van artikel XIV is bij protocol op 1 Januari 1949 in werking getreden (zie bijlagen D en K van het Ontwerp van Wet). Tot die datum gold nog het oude artikel XIV. Landen die er de voorkeur aan geven het oude artikel toe te passen, kunnen zulks doen, weshalve dit oude artikel als bijlage J aan de Algemene Overeenkomst is toegevoegd.

Ondergetekenden hebben hun keuze laten vallen op de *nieuwe* tekst van artikel XIV.

Artikel XV, van welk artikel in de tweede bijeenkomst der VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN de aanhef van lid 9 is gewijzigd, voorziet in de samenwerking met het Internationale Monetair Fonds, opdat een gelijk gerichte politiek gevoerd worde op het terrein van valuta-aangelegenheden.

Voor landen, die geen lid van het Fonds zijn, is de mogelijkheid geopend om lid te worden van dit Fonds of om een speciale regeling met de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN te treffen.

Artikel XVI handelt over subsidies. Het legt aan de verdragsluitende partijen de verplichting op subsidies, welke rechtstreeks of middellijk de strekking hebben de uitvoer te verhogen of de invoer te verminderen, ter kennis te brengen van de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN.

Artikel XVII bepaalt, dat staatshandelondernemingen zich bij haar aan- en verkopen, welke invoer of uitvoer tengevolge hebben, uit-

sluitend door commerciële overwegingen zullen laten leiden en zich overigens zoveel mogelijk aan de algemene bepalingen der Overeenkomst zullen houden.

Artikel XVIII is tijdens de eerdergenoemde bijeenkomst van de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN te Genève praktisch geheel vervangen door de artikelen 13 en 14 van het Handvest voor een Internationale Handelsorganisatie (zie bijlagen F en M van het Ontwerp van Wet).

Het artikel staat economische onontwikkelde landen en landen in wederopbouw toe, voor de vestiging, ontwikkeling of reconstructie van een bepaalde tak van landbouw of industrie, beschermende maatregelen te treffen, met de beperking evenwel, dat, wanneer deze maatregelen in strijd zijn met de voorschriften elders in de Algemene Overeenkomst, of met een verplichting, die een verdragsluitende partij ingevolge artikel II van de Overeenkomst op zich heeft genomen, vooraf de toestemming van de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN moet worden gevraagd. In bepaalde gevallen zal deze toestemming automatisch worden gegeven. Ook preferentiële regelingen kunnen voor het zelfde doel met voorafgaande goedkeuring van de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN worden aangegaan.

Artikel XIX biedt verdragsluitende partijen de mogelijkheid om verplichtingen krachtens deze Overeenkomst, tariefconcessies daaronder begrepen, geheel of gedeeltelijk op te schorten, wanneer als gevolg dier verplichtingen of door onvoorziene gebeurtenissen een product in zodanig verhoogde hoeveelheden en onder zodanige omstandigheden wordt ingevoerd, dat hierdoor ernstig nadeel ontstaat of dreigt te ontstaan voor de binnenlandse producenten. Evenals in het voorgaande artikel is ook hier overleg met de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN en de terzake belanghebbende partijen voorgeschreven. Indien dit overleg niet tot overeenstemming mocht leiden staat het de eerste partij vrij toch tot de gewenste opschorting over te gaan, terwijl de door deze maatregel getroffen partijen harerzijds dan gelijkwaardige verplichtingen jegens die partij zullen kunnen opschorten.

De artikelen XX en XXI sommen een aantal maatregelen op, resp. van algemene aard en ten behoeve van de veiligheid van de staat, welke de verdragsluitende partijen gerechtigd zijn te treffen, zonder geacht te kunnen worden in strijd te zijn met enige bepalingen dezer Overeenkomst. Hieraan is echter de voorwaarde verbonden, dat niet willekeurig en op onrechtvaardige wijze gediscrimineerd zal worden tussen de verdragsluitende partijen. Evenmin mogen deze maatregelen een verkapte beperking van de internationale handel inhouden.

In *artikel XXII* is een der voornaamste beginselen dezer Overeenkomst neergelegd; het schrijft immers voor, dat de verdragsluitende partijen steeds met elkaar te rade zullen gaan over alle aangelegenheden, waarop de Overeenkomst betrekking heeft.

Krachtens *artikel XXIII* kunnen de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN, wanneer aan een partij, hetzij doordat een of meer andere partijen haar verplichtingen niet nakomen, hetzij door enige andere oorzaak de voordelen dezer Overeenkomst geheel of gedeeltelijk ontgaan, de benadeelde partij, die zulks verzoekt, toestaan om bepaalde verplichtingen tegenover de betrokken partij of partijen op te schorten. Laatstgenoemde partij staat het dan ook vrij om uit de Overeenkomst te treden.

Deel III omvatte oorspronkelijk de artikelen XXIV t/m XXXIV. Tijdens de eerste bijeenkomst der VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN te Havana werd een nieuw artikel (XXXV) toegevoegd, terwijl artikel XXIV een aanzienlijke, de artikelen XXV, XXXII en XXXIII een geringe, wijziging ondergingen, waarvoor naar de beide betreffende protocollen (Bijlagen C, E, J, en L van het Ontwerp van Wet) zij verwezen.

Artikel XXIV, dat over excepties op de meestbegünstiging zoals territoriale toepassing, grensverkeer en douane-unies handelt, werd te Havana vervangen door de overeenkomstige bepalingen (art. 42, 43 en 44) van het Handvest van Havana en daarmee uitgebreid met bepalingen over z.g. vrijhandels-gebieden (zie bijlagen E en L van het Ontwerp van Wet).

De vervanging werd na aanvaarding door tweederden der verdragsluitende partijen, die het desbetreffende protocol ondertekenden, op 7 Juni 1948 voor deze partijen van kracht.

In dit artikel wordt de positie van douane-unies waarvan een, meerdere of alle leden partij bij de Algemene Overeenkomst zijn, geregeld, evenals het sluiten van dergelijke unies. Voorts wordt de procedure aangegeven, welke gevolgd moet worden, wanneer door de invoering van het tarief ener (nieuwe) tolonie bepaalde concessies van deze Overeenkomst worden aangetast.

¹⁾ Zie paragraaf E dezer Memorie van Toelichting.

In artikel XXV zijn met het oog op het multilaterale karakter van de Algemene Overeenkomst voorschriften neergelegd nopens gezamenlijke acties door de verdragsluitende partijen. Iedere verdragsluitende partij beschikt op elke vergadering over één stem en besluiten worden in het algemeen genomen met een meerderheid der uitgebrachte stemmen.

Een tweederde meerderheid der uitgebrachte stemmen, meer dan de helft van de verdragsluitende partijen vertegenwoordigende, wordt vereist om een verdragsluitende partij van een verplichting, haar krachtens de Algemene Overeenkomst opgelegd te ontheffen. Te Havana is aan Artikel XXV de volgende bepaling toegevoegd: wanneer een verdragsluitende partij zonder voldoende reden weigert met een andere partij in onderhandeling te treden, kunnen de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN het benadeelde land toestaan aan het in gebreke zijnde land concessies te onthouden (zie bijlagen C en J van het Ontwerp van Wet).

In de hierna volgende artikelen worden een aantal onderwerpen behandeld, welke grotendeels van formele aard zijn, zoals aanvaarding, inwerkingtreding en registratie der Overeenkomst; wijziging van concessielijsten, uittreding uit en toetreding tot de Overeenkomst; bijlagen enz. Speciale vermelding verdient echter artikel XXIX, welk artikel op de tweede bijeenkomst der VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN te Genève geheel nieuw is geredigeerd teneinde bepaalde, slechts als tijdelijk bedoelde voorschriften te laten vervallen en het artikel op sommige plaatsen te verduidelijken (zie bijlagen G en N van het Ontwerp van Wet).

In dit artikel wordt de verhouding dezer Overeenkomst tot het Handvest voor een Internationale Handelsorganisatie aangegeven.

Deel II van deze Overeenkomst zal opgeschort worden op de dag, waarop het Handvest voor een Internationale Handelsorganisatie van kracht wordt, dat dan voor de bepalingen van Deel II in de plaats komt.

Bijzondere voorschriften zijn opgenomen voor het geval dat het Handvest voor een Internationale Handelsorganisatie niet in werking treedt of een der ondertekenaars dezer Overeenkomst niet tot bedoeld Handvest toetreedt.

D. Protocol van voorlopige toepassing

Op 30 October 1947, de dag waarop de tekst van de Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel, door de ondertekening ener Slotakte door 23 Regeringen, authentiek werd verklaard, tekenden Nederland, België, Luxemburg, Canada, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten van Amerika het Protocol van Voorlopige Toepassing (bijlagen A en B van de Memorie van Toelichting). Enige dagen later volgden nog Australië en Frankrijk. Genoemde landen namen daarmede de verplichting op zich om vanaf 1 Januari 1948 de Overeenkomst voorlopig d.w.z. in afwachting van de goedkeuring door de verschillende volksvertegenwoordigingen, toe te passen: de delen I en III volledig, deel II voor zover de bestaande wetten zulks toelaten. Nadat de instemming van de Luitenant-Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië en van de Gouverneurs van Suriname en Curaçao was verkregen, werd op 9 Februari 1948 door de Nederlandse Regering aan de Secretaris-Generaal der Verenigde Naties medegedeeld, dat ook met betrekking tot de Nederlandse Overzeese Gebiedsdelen de Algemene Overeenkomst conform de bepalingen van het Protocol van Voorlopige Toepassing zou worden toegepast. De voorlopige toepassing trad in werking na verloop van dertig dagen na genoemde datum. De overige ondertekenaars der Slotakte, met uitzondering van Chili¹⁾, hebben het Protocol overeenkomstig het bepaalde bij lid 4 van dat Protocol vóór 30 Juni 1948 ondertekend en zijn daardoor uiterlijk per 31 Juli 1948 tot voorlopige toepassing overgegaan.

De wijzigingen in de Nederlands-Belgisch-Luxemburgse douaneovereenkomst, die uit de voorlopige toepassing der Algemene Overeenkomst voortvloeien zijn inmiddels goedgekeurd bij de wet van 30 Juni 1948, *Staatsblad* no. I 274.

E. DE eerste bijeenkomst der VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN te Havana

Overeenkomstig het bepaalde bij artikel XXV der Algemene Overeenkomst kwamen de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN vóór 1 Maart 1948 i.c. op 28 Februari 1948 bijeen te Havana, waar op dat ogenblik de Internationale Conferentie over Handel en Werkgelegenheid gehouden werd.

De resultaten dezer bijeenkomst werden neergelegd in vier protocollen.

Het eerste protocol „van verbeteringen” corrigeert uitsluitend typografische fouten in de uitgebreide concessielijsten. Het werd verwerkt

¹⁾ Zie paragraaf F dezer Memorie van Toelichting.

in de authentieke teksten dier lijsten welke het onderhavige ontwerp van wet als bijlagen B en I vergezellen.

Het tweede protocol „tot wijziging van zekere bepalingen” amendeert de artikelen XXV, XXXII en XXXIII en voegt een nieuw artikel (XXXV) aan de Overeenkomst toe.

Het derde protocol „tot wijziging van artikel XIV” vervangt de Geneefse tekst door de corresponderende bepalingen uit het toen juist gereedgekomen Handvest voor een Internationale Handelsorganisatie. Landen echter, die vóór 1 Juli 1948 het eerder genoemde Protocol van Voorlopige Toepassing hebben ondertekend en die bezwaren koesteren tegen de vervanging, kunnen, krachtens lid 1 (d) van het nieuwe artikel, vasthouden aan de bepalingen van bijlage J, die identiek zijn aan die van het oorspronkelijke artikel XIV.

Het vierde protocol „tot wijziging van artikel XXIV”, dat door tweederde der verdragsluitende partijen aanvaard moet zijn om van kracht te kunnen worden, is inmiddels op 7 Juni 1948 in werking getreden.

In paragraaf C van deze Memorie van Toelichting werd reeds bij de bespreking der desbetreffende artikelen op de aard van de wijziging en vervangingen krachtens de drie laatst genoemde protocollen ingegaan.

F. De tweede bijeenkomst der VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN te Genève

Overeenkomstig de tijdens de eerste bijeenkomst der VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN te Havana genomen beslissing vond van 15 Augustus tot 15 September 1948 de tweede bijeenkomst der VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN te Genève plaats. De resultaten dezer bijeenkomst werden neergelegd in een viertal protocollen.

Het eerste protocol geeft bepalingen omtrent toetreding tot de Algemene Overeenkomst van landen, die wel de Slotakte dezer Overeenkomst doch om verschillende redenen nog niet het Protocol van Voorlopige Toepassing hebben getekend i.c. Chili (zie bijlagen C en D van de Memorie van Toelichting). Chili heeft inmiddels op 16 Februari 1949 dit protocol getekend en wordt dientengevolge geacht het Protocol van Voorlopige Toepassing vóór 1 Juli 1948 te hebben getekend.

Het tweede protocol „van verbeteringen” herstelt enige typografische fouten in de concessielijsten. Dit protocol is reeds verwerkt in de authentieke teksten dier lijsten, welke het onderhavige ontwerp van wet vergezellen.

Het derde protocol „tot wijziging van deel II en Artikel XXVI” amendeert de artikelen III, VI, XIII, XV, XVIII en XXVI van de Overeenkomst en geeft naar aanleiding daarvan enige uitbreiding aan Bijlage I behelzende de „Verklarende Aantekeningen”.

In het bijzonder is met de wijziging van artikel XVIII bedoeld, de aanvaarding van de Algemene Overeenkomst door de volksvertegenwoordigingen van een aantal landen te vergemakkelijken, aangezien bedoelde landen, ten behoeve van hun economische ontwikkeling reeds tijdens de besprekingen voor het Handvest voor een Internationale Handelsorganisatie de huidige tekst van artikel XVIII hebben voorgestaan.

Het vierde protocol „tot wijziging van Deel I en artikel XXIX” amendeert de artikelen I, II en XXIX en enige daarmede samenhangende voorzieningen in Bijlagen A en I.

In paragraaf C van deze Memorie van Toelichting werd reeds bij de behandeling der desbetreffende artikelen de aard van de wijzigingen en vervangingen krachtens de laatste twee protocollen uiteengezet.¹⁾

G. Slotbeschouwing

Het tot stand komen van de Algemene Overeenkomst kan als een unieke gebeurtenis in de geschiedenis der internationale economische betrekkingen worden beschouwd. Nooit tevoren is door een zo groot aantal landen een zo groot gedeelte van het internationale goederenverkeer aan vaste tarieven gebonden. De 23 landen, die te Genève bijeen waren, vertegenwoordigden bij benadering 70 % van de totale internationale handel. In 1938, het laatste jaar, waarvoor gegevens beschikbaar zijn, bedroeg de totale import van de wereld 24 milliard dollar. Van dit bedrag had 15,5 milliard op deze groep van gebieden betrekking, die van de totale handel niet minder dan tweederde door concessies hebben gebonden. Sommige landen hebben zelfs voor 76 tot 86 percent van hun totale import verplichtingen aangegaan.

Het resultaat der tariefonderhandelingen bewijst dat de voornaamste handelslanden, tevens ontwerpers van het Handvest ener Internationale Handelsorganisatie, inderdaad bereid zijn om de beginselen

¹⁾ Voor de tekst in het Nederlands van de Algemene Overeenkomst, zoals deze luidt, nadat daarin de wijzigingen waartoe te Havana en Genève werd besloten, zijn aangebracht, wordt verwezen naar bijlage E van de Memorie van Toelichting.

Goedk. van de op 30 Oct. 1947 te Genève ondertekende Slotakte met bijbeh. Algem. Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel, enz.

van het Handvest in praktijk te brengen en te trachten de handelsbelemmeringen te verminderen. Thans passen alle 23 landen die aan het opstellen der Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel medewerkten de door hen verleende concessies voorlopig toe; andere landen hebben inmiddels de wens te kennen gegeven tot de Overeenkomst toe te treden.

Bij de beoordeling der onderhavige Overeenkomst zal men voortdurend haar relatie tot de Internationale Handelsorganisatie i.o. in het oog moeten houden, want daaraan ontleent zij haar voornaamste betekenis. Immers hoe belangrijk de eigenlijke tariefafspraken ook zijn, belangrijker is het feit dat de uitvoering dier afspraken tot voorwerp van overleg tussen de gezamenlijk optredende partijen kan worden gemaakt, en een forum geschapen is waarvoor klachten kunnen worden gebracht die openbaar worden behandeld. Wellicht zou hier kunnen worden tegengeworpen, dat tegenover dit voordeel staat, dat in een dergelijke organisatie kleinere of zwakkere landen tevens de druk zouden kunnen ondervinden welke grotere of economisch sterkere landen juist in een organisatie kunnen uitoefenen. Tegen een dergelijke bedenking kan echter velerlei worden aangevoerd. In de eerste plaats neemt ons land dank zij de economische samenwerking met België-Luxemburg de plaats in van een der belangrijkste deelnemers aan de wereldhandel, terwijl ook de verhouding tot de Republiek der Verenigde Staten van Indonesië aan die positie nog verder ten goede zal kunnen komen. In de tweede plaats bewijst de ervaring bij de tot standkoming van de Algemene Overeenkomst reeds opgedaan, dat openhartig overleg dikwijls opheldering kan verschaffen over zaken, welke anders wellicht tot misverstand en eenzijdige actie aanleiding zouden geven, hetgeen thans vermeden of verzacht kan worden. Ten derde valt niet in te zien, waarom in belangrijke gevallen economische druk niet, dan wel in mindere mate, zou worden uitgeoefend, wanneer over de oorzaken daarvoor niet kan worden overlegd en getracht tot een oplossing te komen. Integendeel zullen door de laatstgenoemde weg te volgen, naar de opvatting der Regering in de meeste gevallen economische conflicten voorkomen of beperkt kunnen worden. Op grond van het bovenstaande is de Nederlandse Regering overtuigd van het belang en de noodzaak de Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel voor het Koninkrijk te doen goedkeuren.

De Staten van Suriname en die van de Nederlandse Antillen hebben tegen het onderhavige wetsontwerp geen bedenkingen, zoals moge blijken uit het bij deze Memorie in afdruk gevoegde schrijven van de toenmalige Gouverneur van Suriname d.d. 29 October 1949, no. 4641/488 en het telegram van de Gouverneur van de Nederlandse Antillen d.d. 19 November 1949, no. 1416 (Bijlagen F en G van deze Memorie van Toelichting).

Aan de Regering van de Republiek der Verenigde Staten van Indonesië is bereids de vraag voorgelegd of de Republiek der Verenigde Staten van Indonesië als zelfstandige verdragsluitende partij tot de onderhavige Overeenkomst wenst toe te treden.

De Minister van Economische Zaken,
VAN DEN BRINK.

De Minister van Buitenlandse Zaken a.i.,
W. DREES.

De Minister van Financiën,
P. LIEFTINCK.

De Minister van Verkeer en Waterstaat,
D. G. W. SPITZEN.

*De Minister van Landbouw, Visserij
en Voedselvoorziening,*
MANSHOLT.

*De Minister voor Uniezaken en
Overzeese Rijksdelen,*
J. H. VAN MAARSEVEEN.

De Minister zonder Portefeuille,
GÖTZEN.

1663 4

LIJST VAN BIJLAGEN VAN DE MEMORIE
VAN TOELICHTING

- A. Protocol of Provisional Application.
Protocole d'application provisoire.
- B. Protocol van voorlopige toepassing.
- C. Protocol for the Accession of Signatories of the Final Act of October 30, 1947.
Protocole pour l'adhesion des signataires de l'Acte Final du 30 octobre 1947.
- D. Protocol met betrekking tot de toetreding van ondertekenaars van de Slotakte de dato 30 October 1947.
- E. Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel, zoals deze thans luidt.
- F. Advies van de Staten van Suriname.
- G. Telegram van de Gouverneur van de Nederlandse Antillen.